

PEKKA ERVAST

*MITÄ ON
KRISTINUSKO?*

HELSINGISSÄ 1908

TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

MITÄ ON KRISTINUSKO?

KOLME ESITELMÄÄ

PITÄNYT

PEKKA ERVAST

Tulisoronen
Lahti 2021

1. painoksen v. 1908 näköispainos
(Lisätty nimiö sivu ja kirjaluettelo)

ISBN-978-952-73-1622-1 (nid)

Kustantaja: Tulisaronen

Valmistaja: BoD – Books on Demand
Norderstedt, Saksa 2021

TEOSOFISIA ESITELMIÄ N:o 4

MITÄ ON KRISTINUSKO?

KOLME ESITELMÄÄ

PITÄNYT

PEKKA ERVAST

HELSINGISSÄ 1908

TEOSOFINEN KIRJAKAUPPA JA KUSTANNUSLIIKE

HELSINKI 1908
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ S A N A

Mitä on kristinusko?

I.

Oliko Jeesus Jumala vai ihminen?

Jos viisikymmentä vuotta sitten tässä maassa olisi tehty kysymys: „mitä on kristinusko?“, niin epäilemättä kaikki uskovaiset — ja miltei kaikki, jotka kutsuivat itseään kristityiksi, — olisivat ihmetelleet sellaista kysymystä ja närkästyneinä huudahtaneet: „Mitä kristinusko on! Senhän kaikki tiedämme. Se jos mikään on meillä ollut selvänä pienestä asti, sillä mehän olemme kristityitä“. Näin olisi sanottu 50 vuotta sitten, sillä silloin ei oltu eri mieltä tästä kysymyksestä. Kaikissa laikoissa niinkuin kirkossa oltiin pääkohdista yhtä mieltä.

Mutta meidän päivinämmä on toisin. Tähänkin maahan on tullut sivistyneestä maailmasta sellainen ajattelun aalto, joka on herättänyt ihmiset horroksestaan ja pakottanut heitä ajattelemaan kysymystä. Sosialistisen ja materialistisen hyökylaineen kanssa on maahamme tullut paljo epäilystä, ja monet kieltäjät ovat ruvenneet sanomaan: „Kristinusko niinkuin kaikki uskonto on suuremmassa tai vähemmässä määrässä humpuukia, mielikuvitusta“. Ja toiset taas sanovat: „Ei kristinusko ole ollenkaan sitä, mitä kirkko on

sanonut sen olevan, vaan jotakin aivan toista. Jeesus on opettanut toisin kuin kirkoissa opetetaan“.

Sentähden ne, jotka sydämessään tunsivat tahtovansa uskontoa puolustaa, kaikkialla maailmassa tekivät itselleen kysymyksen: mitä on todella uskonto? ja mitä on kristinusko? Nykyään tehdään näitä kysymyksiä sekä kirkon sisällä että ulkopuolella, eikä ainoastaan meidän maassa vaan ympäri sivistynyttä maailmaa on näin jo kauemman aikaa kysytty. Ja vastauksia on tähän tullut monenlaisia.

Kirkon ulkopuolella ihmiset sellaiset kuin Leo Tolstoi Venäjällä ja hänen oppilaansa Järnefelt täällä Suomessa tuntevat olevansa hyvin vakaantuneita kristityitä mutta vakuuttavat, että kristinusko on jotakin aivan toista kuin kirkonoppi. Mutta me huomaamme, että myöskin kirkollisissa, teologisissa piireissä aletaan pohtia tätä kysymystä, ja vaikka meillä Suomessa toistaiseksi on vain muutamia vapaamielisempiä tutkijoita, niin ulkomailla on tähän kysymykseen pantu paljon enemmän huomiota. Saksassa on esim. sellaisia teologeja kuin Harnack ja pastori Gustaf Frenssen, tunnetuimpia mainitakseni, ja Englannissa sellaisia kuin pastori Campbell y. m., jotka kaikki ovat ruvenneet perinpohjaisemmin pohtimaan kysymystä, mitä kristinusko on, ja syventyneet niihin pyhiin kirjoihin, joita kutsutaan kristillisiksi, päästäkseen niiden kautta ensikätiseen tietoon.

Tämä kysymys kristinuskosta on meidän aikanamme päivänkysymys, sillä aletaan epäillä, ettei kristinusko olekaan aivan sitä, mitä kirkko on opettanut sen olevan, mutta toiselta puolen ei olla päästy mihinkään lopulliseen tulokseen tästä äärettömän tär-

keästä ja mieltäkiinnittävästä asiasta. Olen ottanut tämän kysymyksen kolmen esitelmän aiheeksi, ja aineemme jakaantuu itsestään kolmeen osaan. Ensiksi kysymme: „Kuka on Jeesus, tuo olento, joka on koko kristinuskon keskuksena?“ ja toinen kysymys, joka heti luonnostaan astuu eteemme, on: „Mitä hän on opettanut? Mikä on Jeesuksen oppi?“ ja kolmas kysymys on: „Mitä on kirkonoppi, kuinka se on ymmärrettävä, onko sillä järkevää sisältöä?“

Tänä iltana siis on aineemme: Kuka oli Jeesus, eli toisin sanoin: oliko Jeesus Jumala vai ihminen? Meillä on tähän kysymykseen tarjolla kolme vastausta, oikeastaan kaksi uutta ja yksi vanha, se, johon lapsuudestamme olemme tutustuneet. Ensimmäinen, ennestään tuttu vastaus on siis kirkon antama, toinen on se, jonka saamme uudemmilta tutkijoilta, raamatunkriitikoilta y. m., ja kolmas vastaus on se, minkä saamme teosofiselta maailmankatsomukselta.

Kirkko tähän kysymykseen vastaa niinkuin tiedämme seuraavasti: Jeesus oli Jumala, itse Jumala, joka ilmestyi maan päälle. Ainoastaan jos tämän uskomme, ymmärrämme evankeliumia ja tiedämme, mitä kristinuskko on. Näin sanoo kirkko ja kaikki kristityt lahkot. He tosin lisäävät, että Jeesus myös oli todellinen ihminen, mutta me huomaamme, että tämä selitys oikeastaan on toisarvoinen; sillä on ainoastaan tahdottu sanoa, että hän ilmestyi todellisessa ihmismuodossa, että hänellä oli ihmisruumis ja inhimilliset tunteet ja ajatukset, mutta itse asiassa kirkon vastaus keskittyy siihen, että Jeesus oli Jumala, joka tänne ilmestyi, eikä mitään muuta. Tämä on yksi vastaus ja se epäilemättä jotakin selittää.

Jos avaamme raamatun ja luemme Jeesuksen elämäkertaa, näemme siinä paljon sellaista, joka tuntuu mahdottomalta, jos se olisi ihmisestä kerrottua. Siinä kerrotaan hänen tehneen sellaisia yliluonnollisia töitä, joita ei meistä kukaan muu saata tehdä. Mutta Jumalana ollen hän kyllä on voinut niitä tehdä. Sen tähden kirkon vastaus voi meitä tyydyttää, kun emme muuta pyydä emmekä enempää tutki, ja se on pitkänä vuosisatoina tyydyttänyt miljonია ja tyydyttää vielä tänä päivänä miljonია, sillä se todellakin selittää Jeesuksen persoonallisuuden ainakin eräissä tärkeissä pääkohdissa. Mutta voimmeko me, jos tahdomme kysymystä perinpohjin tutkia, tyytyä tähän yksinkertaiseen selitykseen, että Jeesus oli Jumala? Ei, ainaakaan se ei tule helpoksi. Tosiseikkojen valossa se ei tule helpoksi. Ja minkälaisen tosiseikkojen? Seläisten, jotka meille on tarjonnut vertaileva uskonnotutkimus. Tämä uusi tieteellinen tutkimus syntyi viime vuosisadalla ja on tuonut nähtäväksi tosiseikkoja, jotka meille paljastavat sen merkillisen asian, että tämä kristinusko ei ole ainoa uskonto, jossa on tällaisia oppeja ja tällainen suuri keskushenkilö kuin Jeesus Kristus. Kaukana siitä, että Jeesus olisi ainoa ihminen maan päällä, jota olisi sanottu ihmiskunnan vapahtajaksi ja Jumalaksi, on hän itse asiassa yksi monesta. Maailmassa on tätä nykyä useampia suuria uskontoja — ennen on ollut muita, jotka nyt ovat maan päältä hävinneet — ja kaikissa näissä on opetettu ja opetetaan jotakuinkin samoja oppeja elämästä ja kuolemasta, ihmisen tarkotuksesta ja hyvästä tiestä. Ja mikä on tärkeämpää: kaikissa on ollut tällainen

keskushenkilö, tällainen merkillinen mahtava jumalallinen ihminen, jonka ympärille uskonto ikäänkuin on rakentunut. Kristinuskossa on Jeesus, mutta Buddhanuskossa on Gautama Buddha, hinduismissa Krishna tai Raama tai joku muu Jumalan ilmestys eli Avataara, Muhametinuskonnossa profeetta Muhamed. Ja jos katsomme vanhoja uskontoja, on meillä Zoroasterin usko, josta nyt on jällellä vain muutamia tuhansia parsilaisia Bombayssa; sen keskushenkilönä on Zoroaster. Egyptin hävinneessä uskonnessa oli keskushenkilöinä Horus ja Osiris, babylonilaisilla oli Tammuz, meksikkolaisilla, joista nyt on vain muistomerkkejä jällellä, oli jumalallisena vapahtajana Quetzalcoatl.

Näistä kaikista suurista merkillisistä olennoista kerrotaan samaa. He olivat kaikki uskontojensa alkuunpanijoita, opettajia, jotka kokosivat ympärilleen opetuslapsia ja joita myöhemmin ruvettiin palvelemaan jumalallisina olentoina, jotka olivat tulleet maan päälle ihmisiä pelastamaan. Heitä sanotaan vapahantajiksi ja kerrotaan, että he tulivat pelastamaan ihmiskunnan synnistä, pahasta ja kärsimyksestä. Ja ihmeellistä on, että kertomukset näistä olennoista, joita silloin tällöin on esiintynyt maan päällä, ovat melkein yksityiskohtaisesti yhtäpitäviä. Useimmat heistä ovat muka syntyneet neitseistä, kärsineet ihmiskunnan puolesta ja kuolleet, monet ristilläkin. Heistä kerrotaan, kuinka he sitten ovat nousseet ylös taivaaseen ja astuneet alas helvettiin. Tämän totuuden on meille esittänyt vertaileva uskonnotutkimus, emmekä voi sitä väittää vääräksi, sillä meillä on edessämme historialliset todistuskappaleet.

Ja silloin ihmetellen kysymme: „Kuinka tämä on ymmärrettävissä, kuinka selitettävissä? Onko Jumala monta kertaa ilmestynyt maan päälle vai ovatko kaikki nämä kertomukset saman arvoisia siinä merkityksessä, että kaikki ovat mielikuvituksen tuotteita?“ Tutkimus osottaa kumoamattomasti, että Jeesus Kristus ei ole Jumala, eli sitten Jeesus on samalla tavalla Jumala kuin nuo muut ovat. Näin todistaa tutkimus, emmekä voi siihen mitään. Meidän on tunnustettava, että kirkon vastaus on puolinen.

Mitenkä kirkko vapautuu tästä pulmasta? Me tiedämme, että kun katoliset papit tulivat Intiaan ja kuulivat Krishnasta kerrottavan aivan samaa kuin Kristuksesta, päättivät he, että perkele oli pakanoille ilmottanut jo ennen Kristuksen syntymää sen saman totuuden, mikä sitten Jeesuksen kautta tuli ilmi, estääkseen heitä uskomasta todellista totuutta. Tämä oli sängen kummallinen selitys, että vanhempi usko oli perkeleen tuoma jäljennös nuoremmasta, mutta se on aivan johdonmukainen selitys kristityille, jotka uskovat, että heidän opettajansa oli ainoa oikea ja oli Jumala. On luonnollista, että he koettivat pulmasta päästä vetoomalla tuohon vanhaan syntipukkiin — perkeleeseen —, mutta tämä ei ole mikään tieellinen ratkaisu.

Tulemme nyt toiseen vastaukseen, siihen, jonka uudemmat tutkijat antavat. Emme silloin puhu ainoastaan teologisista tutkijoista vaan myöskin kirkon ulkopuolella olevista. Kaikki he kuitenkin yhdessä suhteessa ovat yksimielisiä, kaikki näet vastaavat: Jeesus oli ihminen. Näin vastaa Tolstoi, näin

Teosofista kirjallisuutta:

- H. P. Blavatsky*, Teosofian avain. Hinta 4:—, sid. 5: 50.
— „ —, Hiljaisuuden ääni. Hinta —: 60, sid. 3: —, koruk, 1: 50.
Annie Besant, Jälleensyntyminen. Hinta 1: —, sid. 2: —.
— „ —, Karma. Hinta 1: —, sid. 2.
— „ —, Ihminen ja hänen ruumiinsa. Hinta 1: 50, sid. 2: 50.
— „ —, Kristinuskon salainen puoli. Hinta 3: —, sid. 4: 25.
C. W. Leadbeater, Teosofian ulkopiirteet. Hinta —: 50.
Bhagavad-Gîtâ eli Herran laulu. Hinta 2: —, sid. 3: —.
H. S. Olcott, Buddhalainen Katkismus. Hinta 1: 50, sid. 2: 50.
Carl du Prel, Mistä tulen, mihin menen? Hinta 1: —, sid. 2: —.
C. S., Omantunnon uskonto. Kolmas painos. Hinta —: 75.
R. W. Trine, Luonteen kasvat. Hinta —: 50.
Pekka Ervast, Mitä on kuolema? Toinen painos. Hinta 3: —, sid. 4: 50.
— „ —, Salatieteilijän sanakirja. Hinta 1: —, sid. 2: —.
— „ —, Kun usko petti. Hinta —: 20.
— „ —, Teosofia ja Teosofinen Seura. Toinen painos. Hinta —: 40.
— „ —, Haaveilija. Hinta 2: —, sid. 3: 50.
— „ —, Henkimaailman salaisuudet ja kuoleman jälkeinen elämä. (Teos. esitelmää N:o 1). Hinta —: 50.
— „ —, Enkelein lankeemus. (Teos. esitelmää N:o 2). Hinta —: 75.
— „ —, Viisi esitelmää. (Teos. esitelmää N:o 3). Hinta 1: —.
— „ —, H. S. Olcottin elämän työ. Hinta —: 75.
W. W. Atkinson, Ajatuksen laki. Hinta 1: —.
Tuntematon, Elämän kysymyksiä. Hinta —: 75.
A. H. Barley, Astrologian järjellinen perusta. Hinta 1: 50, sid. 3: 50.
C. S., Kort utkast till en världsåskådning och därpå grundad idealets religion. Hinta 1: —.

Kaikkia näitä teoksia saadaan kirjakaupoista, asiamiehiltämme ja suoraan meiltä.

Ruotsalaista teosofista kirjallisuutta on meillä myytävänä ja meidän kauttamme voipi tilata saksan- ja englanninkielistä teosofista kirjallisuutta.

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike.

Helsinki, Bulevardink. 17.

Auki joka arkipäivä klo 6—8 i. p.

Hinta 75 p.

9 789527 316221

ISBN-978-952-7316-22-1 (nid)